

Aleg. 61.

418423

III 1894

61-242

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie przeistoczenia szkoły żeńskiej w Bochni
na szkołę wydziałową.

Wysoki Sejmie!

Na wiosennej sesji sejmowej z r. 1892 wniosła Reprezentacya gm. m. Bochni petycję do Wysokiego Sejmu, w której między innymi prosiła o przekształcenie 6 klasowej szkoły żeńskiej na wydziałową. Petycja ta nie została przez Wysoki Sejm merytorycznie załatwioną, ale wraz z innymi przekazaną została Wydziałowi krajowemu do załatwienia.

W celu dokładnego zbadania żądań gminy w powyższym kierunku, odniósł się Wydział krajowy przedewszystkiem do Rady szkolnej krajowej z zapytaniem, o ile w razie przeistoczenia tej szkoły na wydziałową zwiększy się wydatek na płace nauczycielskie.

Według oznajmienia Rady szkolnej krajowej, wydatek na płace nauczycieli obecnej 6-klasowej szkoły żeńskiej w Bochni przedstawia się następująco:

Płaca nauczycielki kierującej z dodatkiem za kierownictwo	700 zł.
Trzy nauczycielki po 600 zł. płacy i 10% płacy jako dodatek na mieszkanie	1980 „
Dwie nauczycielki młodsze po 360 zł. i po 10% płacy tytułem dodatku na pomieszkanie	792 „
Nauczyciel religii rz. kat. płaca z dodatkiem na pomieszkanie	660 „
razem	<u>4132 zł.</u>

nie licząc wydatku w kwocie 1188 zł. na płace trzech nauczycielek nadetatowych po 396 zł. dla dwóch klas równorzędnych w II. klasie i dla prowizorycznej klasy VII.

W razie przekształcenia powyższej szkoły na 4-klasową wydziałową, połączoną z 4-klasową pospolitą, wydatek wynosiłby:

Płaca dyrektor z dodatkiem za kierownictwo	900 zł.
Płaca trzech nauczycielek szkoły wydziałowej z dodatkiem na mieszkanie po 770 zł.	2310 „
Płaca nauczycielki młodszej szkoły wydziałowej z dodatkiem na mieszkanie	462 „
Płaca katechety rzym. kat. szkoły wydziałowej z dodatkiem na mieszkanie	770 „
Płaca 3 nauczycielek starszych szkoły pospolitej z dodatkami na mieszkanie po 660 zł.	1980 „
Płaca nauczycielki młodszej tejże szkoły z dodatkiem na mieszkanie	396 „

	z przeniesienia	6818 zł.
a w porównaniu z terażniejszym wydatkiem na 6-klasową szkołę		4132 „
	więcej o	2686 zł.
Od tego potrącić jednak należy kwotę		396 „
na płacę z dodatkiem na pomieszkanię dla nadetatowej nauczycielki w terażniejszej prowizorycznej 7 klasie, a wówczas nadwyżka wynosiłaby w całości tylko kwotę		2290 zł.

nie licząc jednakowoż wydatku na utrzymanie kursów uzupełniających, teoretycznego i praktycznego.

Na mocy uchwały Rady gminnej miasta Bochni z dnia 5 stycznia 1894 zeznali reprezentanci gminy m. Bochni deklarację mocą której, gmina ta zobowiązała się przyczyniać corocznie kwotą 1350 zł. na częściowe pokrycie zwiększonego wydatku na płacę nauczycieli, wrazie przestoczenia miejscowej szkoły żeńskiej na wydziałową, tudzież utrzymywać własnym kosztem kursa uzupełniające teoretyczny i praktyczny. o ile by te wydatki nie znalazły pokrycia w dochodach uzyskanych z opłat szkolnych i datków dobrowolnych. Nadto zobowiązała się gmina dostarczyć dla tej szkoły potrzebnych ubikacyj, opała, usługi i urządzenia.

Gmina m. Bochni niszcza na płacę nauczycieli szół ludowych miejscowych corocznie kwotę 7.634 zł. 63 ct., nadto na spłatę dawnej zaległości prestacyi szkolnej niszcza musi corocznie kwotę 1.800 zł. Na pokrycie tych wydatków szkolnych zmuszoną jest Rada gminna nakładać na swych mieszkańców dodatki do podatków bezpośrednich w wysokości 20°/_o. Gdy się do powyższego wydatku doliczy dobrowolną prestację na szkołę wydziałową w sumie 1.350 zł., musi się przyjść do przekonania, że gmina ta większych ofiar bez uszczerbku dla innych zadań gospodarstwa gminnego, ponieść nie byłaby w stanie. Z tych powodów postanowił Wydział krajowy przedstawić Wys. Sejmowi stosowne wnioski w celu przeistoczenia szkoły żeńskiej w Bochni na szkołę wydziałową.

W petycyi na wstępie wspomnianej domagała się nadto gmina m. Bochni odpisania jej zaległej prestacyi na płacę nauczycielskie z lat dawniejszych. Zaległość ta do funduszu szkolnego okręgowego wynosiła z końcem r. 1891 sumę 19.121 zł. 72 ct., a powstała w ten sposób, że gmina miasta Bochni zaraz od chwili zorganizowania szkół ludowych w tem mieście w r. 1875 popadła w restancye, nie uiszczając nałożonej na nią prestacyi na płacę nauczycieli, wynoszącej pierwotnie 2.124 zł. 33 ct. rocznie. Wydatek ten był zatem pokrywany zaliczkowo z funduszu szkolnego krajowego, dopóki gmina nie została prawomocnie zobowiązana do zwrócenia temu funduszowi całej zaległości naraz za czas ubiegły po koniec roku 1887, a narosłej do sumy 27.016 zł. 85 i pół ct.

Już w roku 1887 wniosła gmina m. Bochni petycyę do Wys. Sejmu o odpisanie jej tej zaległości. Petycyę tę odstąpił Wys. Sejm uchwałą z dnia 25. stycznia 1887 Radzie szkolnej kraj. z wezwaniem, by w porozumieniu z Wydziałem krajowym w ściągnięciu tej zaległości poczyniła gminie wszelkie możliwe ulgi i uwzględnienia. Wskutek tego Rada szkolna kraj. zgodnie z opinią Wydziału krajowego reskryptem z dnia 13. stycznia 1878 l. 17743 zezwoliła na spłatę powyższej zaległości w 15 rocznych ratach począwszy od 1. stycznia 1888 po 1801 zł. 05 ct. rocznie. Przez częściową spłatę zmniejszyła się ta zaległość z końcem r. 1891 do sumy 19121 zł. 70 ct.

Wobec powyższego stanu rzeczy odpisanie zupełne całej zaległości o co gmina miasta m. Bochni w petycyi swej prosiła, nie dałoby się niezem usprawiedliwić i dlatego Wydział krajowy petycyi tej gminy w powyższym kierunku popierać nie może.

Na podstawie powyższego sprawozdania, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić!

I. a) W miejsce dotychczasowej szkoły ludowej pospolitej żeńskiej w Bochni, utworzoną zostaje w tem mieście z początkiem roku szkolnego 1894/5 czteroklasowa szkoła wydziałowa żeńska, połączona z czteroklasową szkołą pospolitą, tudzież z kursami uzupełniającymi, a mianowicie; z kursem praktycznym robót kobiecych i kursem teoretycznym dla dorosłej młodzieży plei żeńskiej, a to w myśl załączonego pod A) statutu:

b. Wszystkie w art. XXIV ustawy z dnia 2 lutego 1885 (Dz. u. kr. nr. 29) wymienione wydatki na powyższą szkołę ponosić będzie gmina miasta Bochni z własnych funduszów.

c. Oprócz prestacyi dotychczasowych dobrowolnych i ustawą nałożonych na pokrycie plac nauczycieli, gmina miasta Bochni obowiązana będzie dopłacać jeszcze corocznie kwotę 1.350 zł. (tysiąc trzysta pięćdziesiąt zł. w. a) na place nauczycieli zorganizowanej szkoły wydziałowej. Reszta wydatków na place dyrektora i nauczycielek powyższej szkoły ponosić będzie fundusz szkolny okręgowy względnie krajowy.

d. Wydatki na utrzymanie kursów uzupełniających teoretycznego i praktycznego, które przy powyższej szkole urządzać się mają, pokrywane będą z opłat szkolnych i dobrowolnych datków, a w razie gdyby opłaty i datki nie wystarczyły, będzie reszta kosztów pokryta także z funduszów gminnych.

I. Sejm uchwała załączony pod A) statut.

II. Nad petycją gm. miary Bochni o odpisanie zaległości z lat dawniejszych do funduszu szkolnego okręgowego, przechodzi Sejm do porządku dziennego.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomerji z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

We Lwowie dnia 5. stycznia 1894.

Eustachy Sanguszko w. r.

Marszałek krajowy.

Sprawozdawca

Antoni Jaxa Chamiec w. r.

Członek Wydziału krajowego.

Projekt statutu

szkoły wydziałowej żeńskiej połączonej z pospolitą, tudzież kursów nauki
dopełniającej w Bochni.

§. 1.

Cel szkoły wydziałowej żeńskiej wskazuje Art. IX krajowej ustawy szkolnej z dnia 2 lutego 1885. (Nr. 28 Dz. u. kr.)

§. 2.

Ze szkołą wydziałową łączą się kursa uzupełniające, teoretyczne i praktyczne.

§. 3.

Szkoła wydziałowa wraz z kursami uzupełniającymi tworzy organiczną całość i zostaje pod jedną dyrekcją. Tej samej dyrekcji podlega zarazem czteroklasowa żeńska szkoła ludowa pospolita, połączona ze szkołą wydziałową.

§. 4.

Językiem wykładowym tak szkoły pospolitej jak i wydziałowej, tudzież kursów uzupełniających jest język polski.

I. Szkoła wydziałowa.

§. 5.

Szkoła wydziałowa obejmuje kurs nauki czteroletniej o 4 klasach.

§. 6.

Warunkiem przyjęcia uczennicy do tej szkoły jest świadectwo z IV. klasy szkoły ludowej pospolitej, lub pomyślny wynik egzaminu wstępnego, przy którym kandydatka wykazać ma znajomość wszystkich przedmiotów, przepisanych planem naukowym dla kl. IV. czteroklasowych szkół żeńskich.

§. 7.

Prócz przedmiotów wskazanych Art. VII. i IX ustawy krajowej z dnia 2 lutego 1885, będą także udzielane język francuski i nauka muzyki jako przedmioty nadobowiązkowe.

§. 8.

Nauka odbywać się będzie wedle planu naukowego, wydanego przez c. k. Radę szkolną krajową.

§. 9.

Grono nauczycielskie szkoły wydziałowej żeńskiej składa się z dyrektora, katechety i 4 nauczycielek z kwalifikacją do szkół wydziałowych. Rada szkolna okręgowa, a w razie wątpliwości Rada szkolna krajowa oznacza grupy kwalifikacyjne, do których uzdolnienie potrzebne mają wykazać kompetentki przy każdorazowym ogłoszeniu konkursu. Przytem należy tak postępować, ażeby wymaganiom planu naukowego co do rozkładu przedmiotów naukowych stało się zadość.

Kierownik ma się wykazać przynajmniej patentem nauczycielskim dla szkół wydziałowych.

§. 10.

Dyrektor i 4 nauczycielki dla 4 klas szkoły wydziałowej mają posady stałe. Stanowisko katechety określa osobna ustawa. (Dz. u. kr. nr. 71 z roku 1889).

II. Kurs uzupełniający teoretyczny.

§. 11.

W myśl art. XII. ustawy krajowej z dnia 2 lutego 1885 urządza się kurs uzupełniający w kierunku teoretycznym dla młodzieży dorosłej płci żeńskiej. Czas trwania tego kursu oznaczy Rada szkolna krajowa na przedstawienie Rady szkolnej miejscowej.

§. 12.

Kurs ten ma na celu uzupełnienie wykształcenia, udzielonego przez szkołę wydziałową i obejmować może następujące przedmioty :

- a) Historję literatury powszechnej z szczególnem uwzględnieniem literatury polskiej.
- b) Historję powszechną nowszych czasów.
- c) Estetykę ze szczególnem uwzględnieniem utworów ducha polskiego.
- d) Wiadomości z higieny, pedagogii, dydaktyki o ile są potrzebne w przyszłem powołaniu kobiety.
- e) Naukę gospodarstwa domowego.

Liczbę godzin wyznacza Rada szkolna miejscowa, nauka zaś tak będzie rozłożoną, by uczennicom tego kursu umożliwić korzystanie z niektórych działów kursu praktycznego robót kobiecych.

§. 13.

Warunkiem przyjęcia jest ukończenie szkoły wydziałowej z dostatecznym postępem, lub złożenie egzaminu wstępnego z nauk w szkole wydziałowej udzielanych, a ilość uczennic nie może przekraczać w jednej klasie 45.

§. 14.

Nauk udzielać będą zawodowi nauczyciele lub nauczycielki przedstawiani corocznie przez Radę szkolną miejscową do zatwierdzenia Radzie szkolnej krajowej. Remuneracye wyznacza im Rada szkolna miejscowa.

§. 15.

Udzielający nauk na tym kursie zbierać się będą pod przewodnictwem dyrektora na konferencye peryodyczne, celem omawia-

nia kwestyi dotyczących kursu, a wnioski przedstawiane będą władzy nadzorczej.

§. 16.

Uczennice kursu teoretycznego składają na ręce dyrekcji z początkiem każdego roku szkolnego wpisowe 1 zł., a oprócz tego z początkiem każdego miesiąca nauki opłatę, wynoszącą miesięcznie 2 zł. Opłaty te wpływają do kasy Rady szkolnej miejscowej i służyć będą na pokrycie wydatków z utrzymaniem kursu teoretycznego połączonych. Radzie szkolnej miejscowej służy prawo podwyższenia ewentualnie zniżenia opłaty, także uwolnienia od połowy opłaty ubogich, odznaczających się w naukach uczennice na przedstawienie grona nauczycielskiego; jednak liczba uwolnionych nie ma przynosić $\frac{1}{4}$ ogólni uczennice.

III. Kurs praktyczny robót kobiecych.

§. 17.

W myśl ustawy krajowej z dnia 2 lutego 1885 art. XI. urządza się kurs praktyczny robót kobiecych.

§. 18.

Kurs ten obejmować będzie oddział krawiectwa i oddział białego szycia, a mianowicie obejmuje oddział białego szycia:

- a) Naukę kroju bielizny w połączeniu z rysunkiem stosownym.
- b) Cwiczenia w szyciu ręcznym i maszynowym według najlepszych metod, z uwzględnieniem metody szalenfeldowskiej i poznanie towarów.

Oddział krawiectwa obejmuje zaś:

- a) Naukę kroju sukien w połączeniu z rysunkiem stosownym.
- b) Wykonanie robót według najnowszych metod z uwzględnieniem nauki o kolorach i stylach, tudzież towaroznawstwa.

Oprócz tego mogą być na kursie praktycznym wykładane:

- a) Rachunki kupieckie w połączeniu z buchalterią.
- b) tylistyka handlowa.
- c) Geografia handlowa.

§. 19.

Czas trwania tego kursu, tudzież liczbę godzin nauki, oznacza Rada szkolna krajowa na przedstawienie Rady szkolnej miejscowej.

§. 20.

Na kurs praktycznych robót wpisać się mogą uczennice po ukończeniu z dostatecznym postępem szkoły wydziałowej, a także uczennice, które z takim postępem ukończyły tylko 4-klasową szkołę pospolitą lub wykażą wiadomości, odpowiadające tejże szkole, ale tylko pod tym warunkiem, że ukończyły 14-ty rok życia.

§. 21.

Etat sił nauczycielskich powyższego kursu t. j. liczbę nauczycielek, ich stanowisko (czy stałe, czy tymczasowe), ich płace i inne pobory, tudzież ich emeryturę uchwała Rada miejska i przedkłada do zatwierdzenia Radzie szkolnej krajowej.

§ 22.

Warunkiem uzyskania posady jest świadectwo dojrzałości, uzyskane w seminaryum nauczycielskiem, oraz świadectwo z ukończonych z dobrym postępem kursów robót kobiecych w szkole fachowej.

Nauczycielki tak tymczasowe, jakoteż stałe mianuje w myśl art. 10. ustawy z dnia 1. stycznia 1889 (Dz. u. kr. 16) na przedstawienie Rady miejskiej Rada szkolna okręgowa.

§. 23.

Przepisy dyscyplinarne, obowiązujące nauczycieli szkół ludowych stosują się także do nauczycielek na kursie robot kobiecych. Sprawy ich dyscyplinarne należą jednak do Rady szkolnej okręgowej, a tylko kara wymieniona w art. 24 lit e) ustawy z dnia 1. stycznia 1889 (Dz. u. k. Nr. 16) zastrzeżoną jest orzeczeniu Rady szkolnej krajowej.

§. 24.

Uczennice kursu praktycznego składają na ręce dyrekeyi z początkiem każdego roku wpisowe 1 zł., a nadto z początkiem każdego miesiąca nauki opłatę w kwocie 2 zł. Opłaty te wpływają do kasy Rady szkolnej miejscowej i służyć będą na pokrycie wydatków z utrzymaniem kursu praktycznego połączonych. Co do podwyższenia lub zniżenia, a względnie uwolnienia od połowy opłaty, obowiązują odnośne postanowienia §. 16. Uczennice kursu teoretycznego, uczęszczające na kurs robót, nie składają osobnej opłaty.

§. 25.

Po ukończeniu kursu praktycznego lub teoretycznego otrzymuje uczennica świadectwo, stwierdzające postęp w naukach.

§. 26.

Rada szkolna krajowa może na żądanie Rady miejskiej w miarę potrzeby rozszerzyć zakres nauki na kursach uzupełniających, tak praktycznym jak teoretycznym, a przeto zmienić postanowienia zawarte w §§. 12 i 18. statutu.

§. 27.

Co do ingerencyi dyrekeyi zakładu do kursu praktycznego stosuje się w zupełności §. 15, nadto obowiązana jest dyrekeya do składania rocznych sprawozdań Radzie szkolnej krajowej za pośrednictwem Rady szkolnej miejscowej, a względnie okręgowej.

§. 28.

Rok szkolny rozpoczyna się dnia 1. września, a kończy się 30. czerwca uroczystym zamknięciem z wystawą prac uczennic.